

*La concessió del
títol de ciutat a
Alcúdia (1523-
1525) i les seves
franquícies al llarg
del segle XVI*

Antoni Mayol i
Llompart
*Universitat de les
Illes Balears*

Mayurqa
(1999), 25:
187-196

LA CONCESSIÓ DEL TÍTOL DE CIUTAT A ALCÚDIA (1523-1525) I LES SEVES FRANQUÍCIES AL LLARG DEL SEGLE XVI

Antoni Mayol i Llompart

El 18 de juliol de 1523 des de Valladolid el rei Carles I va concedir el títol de ciutat a Alcúdia donant als seus habitants els privilegis, exempcions i immunitats dels drets i tributs reials com ho tenien els habitants de la ciutat de Mallorca.¹ Ho feia per recompensar l'ajuda prestada al bàndol reial en la Germania de Mallorca, en ple procés repressor contra els participants agermanats. Els documents no deixen clar de qui va ser la idea de la concessió del títol, tot i que, malgrat que es pot suposar que sortí dels alcudienens, era una pràctica de la monarquia relativament habitual.² Aquest tipus de concessió s'emmarcaria dins una nova política imperial de concessions tant de títols nobiliaris a particulars com a institucions, i serà una característica que s'anirà fomentant en la dinastia dels àustries. El 6 d'agost de 1523 els jurats de la ciutat i regne de Mallorca sense saber els privilegis atorgats pel monarca —degut a la lentitud de les comunicacions— demanaven al rei que recompensàs Alcúdia per la seva ajuda com a refugi i resistència del bàndol mascarat i, «a fi de que los altres abitadors dell present regne prenguen exemple dels sobredits alcudians».³ En conèixer la seqüència de privilegis que el monarca concedeix a Alcúdia el 1523 els dirigents del regne no se sentiren perjudicats com succeirà en anys posteriors, sinó que encara pel setembre de 1525 demanaran al rei que recompensi Alcúdia davant les rancúnies existents entre la nova ciutat i la part forana.⁴ Els jurats del regne pensaven en una remuneració econòmica⁵ i no en més privilegis fiscals com la concessió de «la franquesa de tots los drets» a l'octubre de 1525. Un cop passada la terbolitat dels anys posteriors a la guerra civil, la duríssima repressió i les ànsies de venjança cap als promotors agermanats, canviaran d'opinió i s'engrescaran en contenciosos contra Alcúdia i les seves franquícies.

¹ ARM, LR 85, f. 211-212; i FONT OBRADOR, B.: *450 aniversario de la concesión del título de Ciudad Fidelísima a la villa de Alcudia y del dictado de Fidelísimos a sus moradores*. Ajuntament d'Alcúdia, 1973, pàg. 20-23; i *Recopilación de los reales privilegios, reales cédulas, cartas ordenes y reales sentencias y declaraciones a favor de la fidelísima ciudad de Alcudia y sus moradores y frutos de las tierras de su distrito con testimonio a la letra de los contenidos de dichas escritura*. Universitat d'Alcúdia, 1743?, pàg. 28-31.

² Entre 1523 i 1526 Carles I atorga el títol de ciutat a Jerez de los Caballeros, al sud de la província de Badajoz.

³ ARM, AH 690, f. 89-89v.

⁴ ADM, MSL /290, f. 8v.

⁵ ADM, MSL /290, f. 9.

ELS PRIVILEGIS DE CARLES I (1523-1525)

La concessió del títol de ciutat va anar acompanyada de tota una sèrie d'ordres reials que concedien privilegis. El mateix dia el rei ratificà els privilegis anteriors concedits pels seus predecessors a Alcúdia⁶ i atorgà privilegis de tipus honorífic tals com que els jurats d'Alcúdia puguin vestir-se amb togues de qualsevol color, excepte el púrpura, també anomenades «stolas, gramallas o xfas», i que el batlle pugui dur la seva vara per tot el regne;⁷ llicència perquè cap persona que no sigui d'Alcúdia pugui entrar-hi armada, fora del cas que tengui permís del lloctinent general o del batlle d'Alcúdia.⁸

El rei voldrà que canviïn els costums del regne per quant l'elecció de síndics i clavaris de la part forana es feia cada any alternativament a Inca i Sineu, i manarà que a partir d'ara es faci a Alcúdia amb la participació permanent d'una persona triada per la universitat d'Alcúdia.⁹

Per restaurar greuges de la Germania el rei mana al lloctinent general que siguin pagades als alcudienens en primer terme les quitacions o compensacions de la Germania;¹⁰ a les autoritats del regne que es paguin els danys fets a les dues esglésies, tant la d'intramurs, com la d'extramurs, malmeses pels delinqüents;¹¹ que tots els deutes que han hagut de contreure els alcudienens derivats del setge pels agermanats siguin abonades pels delinqüents;¹² i que els danys fets a les vinyes, camp, bestiar, propietats i cases, fets durant la Germania siguin pagats a la vila d'Alcúdia en la primera confiscació als delinqüents.¹³

El 26 d'octubre i des de Pamplona, els privilegis es veren incrementats per Carles I, que concedia als alcudienens el títol de fidelíssims i a la ja ciutat d'Alcúdia el títol de

⁶ Els alcudienens demanaren al rei que els ratificàs els privilegis anteriors que ja tenien certa importància. Jaume II de Mallorca, el 1310, havia concedit l'edificació d'una porxada al moll per descarregar el bestiar que venia de Menorca, la construcció d'una calçada fins al moll i el dret a celebrar mercat els dimarts. Joan I el 1395 que cap alcudienenc no podia anar forçat a l'armada reial si no era encapçalada pel monarca o familiar directe, els nous pobladors tenen una moratòria de dos anys en el pagament d'imposts, un rossí per al capità de la vila, llicència per a la construcció d'un moll, pagar un sol cop el vectigal del vi en el transbordament de mercaderies entre vaixells i que els pescadors poguessin vendre la captura a persones residents al lloc de venda. Alcúdia també gaudia de privilegis sobre el blat, ja que el 1322 el rei Sanxo prohibeix que se'n tregui de la vila i el 1343 Pere el Cerimoniós facultava a Alcúdia a retenir-se el forment necessari en una espècie de privilegi de virtualles com l'eivissenc. La producció de vi estava protegida. Jaume II ja prohibeix la introducció a Alcúdia de vi produït en altres indrets i en els privilegis del rei Joan I ja la deixa lliure de gravàmens i Martí l'humà el 1397 la deixa lliure de pagar el sisè del vi i, després, de qualsevol gravamen, excepte el delme. Els privilegis del vi, sens dubte els més importants, portaran a una sèrie de conflictes amb el regne i amb Menorca que conclouran amb ratificacions reials el 1396, 1397, 1402, 1405, 1410, 1416, 1483 i 1484. *Recopilación de los reales privilegios... Op. cit.*: AMA, SIG. 1256, Pergamins; LLADO Y FERRAGUT, J. *La sección histórica del archivo municipal de la fidelísima ciudad de Alcúdia*. Imp. S.S. Corazones, Palma, 1964; i MAS FORNÉS, A.; ROSSELLLO BORDOY, G.; ROSSELLLO VAQUER, R. *Història d'Alcúdia. De l'època islàmica a la germania*. Ajuntament d'Alcúdia, Alcúdia, 1999.

⁷ ARM, LR 85, f. 215v-216v; i FONT OBRADOR, B. *450 aniversario... Op. cit.*, pàg. 30-31.

⁸ ARM, LR 85, f. 214v-215v; *Recopilación de los Reales privilegios... Op. cit.*, pàg. 26-28; i FONT OBRADOR, B. *450 aniversario... Op. cit.*, pàg. 27-28.

⁹ ARM, LR 85, f. 217-218; i FONT OBRADOR, B. *450 aniversario Op. cit.*, pàg. 41.

¹⁰ ARM, LR 84, f. 212bis-212bisv.

¹¹ ARM, LR 85, f. 218-219; i FONT OBRADOR, B. *450 aniversario Op. cit.*, pàg. 42.

¹² ARM, LR 85, f. 219-219v; i FONT OBRADOR, B. *450 aniversario Op. cit.*, pàg. 44.

¹³ ARM, LR 85, f. 230-231; i FONT OBRADOR, B. *450 aniversario Op. cit.*, pàg. 43.

fidelíssima.¹⁴ El mateix dia el rei concedia el títol de ciutadà honorat de la ciutat de Mallorca als alcudienecs Francese Axertell, per haver ajudat i servit la corona,¹⁵ i al mercader Rafael Armengol.¹⁶ Aquestes concessions són de tipus honorífic, però les concessions de ciutadans honorats a la ciutat de Mallorca impliquen una primera lectura en la qual els ciutadans d'ambdues bandes no són compatibles, malgrat que *de iure* el rei hagi equiparat els alcudienecs als ciutadans, aquests no poden exercir a la capital del regne com a tals.

Fins aquí pareix que els privilegis són més aviat de tipus honorífic i que no canvia res, però la concessió dos anys després, el 14 d'octubre de 1525, de «la franquesa de tots los drets» com a la ciutat de Mallorca¹⁷ intentarà solventar la inferioritat jeràrquica de la ciutat novella. La franquesa té algunes clàusules per no lesionar la part forana ni la ciutat, com són que els productes exportats a fora hauran de pagar els drets com la resta de l'illa. Així també ho faran en les importacions que siguin per negociar o vendre amb les altres viles o la ciutat, però no hauran d'abonar cap dret per les importacions que siguin per a consum propi. Sols tindrà efecte sobre els oriünds d'Alcúdia, que si emigren perdran el dit privilegi, i no tindrà efecte sobre nous pobladors, llevat que vinguin de fora del regne. Perquè no es produixin fraus en els drets de segell i «affito» aquests s'han d'abonar a l'arrendador del dit dret, i a finals d'any s'hauran de retornar a la universitat d'Alcúdia —solien ser 86 lliures anuals— perquè abolixi el seu deute consignat en cas que n'hi hagi. Pel contrari, la quantitat pot repartir-se entre els habitants, previ consentiment del lloctinent i capità general i dels jurats de Mallorca —cosa que es presenta molt difícil. El monarca estipulà les penes que s'hauran de pagar per part dels alcudienecs en cas que vinguin a altres persones que no siguin de la nova ciutat.

Totes aquestes concessions seran inacceptades ben prest a la resta de l'illa pel fet de considerar-les abusives i ben prest mouran plets i protestes que enfrontaran Alcúdia amb el regne de Mallorca i amb el Sindicat de Fora. Sorgiran dos tipus de conflictes entre la universitat d'Alcúdia i la de Mallorca: les disputes sobre les exempcions fiscals i els privilegis legals que es donen a Alcúdia derivats del títol de ciutat i de «la franquesa de tots los drets», i les compensacions o composicions de la Germania que suposen el sou d'Alcúdia (que no tractarem).

ELS PROBLEMES AMB LA UNIVERSITAT DEL REGNE PER «LA FRANQUESA DE TOTS LOS DRETS»

«La franquesa de tots los drets» era una mesura proteccionista que convertia el petit nucli d'Alcúdia en un paradís fiscal en les transaccions comercials. Respecte a les altres viles i a la ciutat suposava una competència deslleial perquè els alcudienecs en no pagar drets, excepte el delme, podien vendre a un preu inferior tant els seus productes com els productes importats i exportats a fora de Mallorca mitjançant el seu moll. La prohibició que els alcudienecs poguessin treure profit dels seus avantatges fiscals comerciant amb la

¹⁴ AMA, SIG. 1256, Pergamins.

¹⁵ ARM, LR 85, f. 236v-237v.

¹⁶ ACA 3904, f. 278v, a DURAN, F., *Les germanies als Països Catalans*, Ed. Curial, Barcelona, 1982, pàg. 236.

¹⁷ AMA, SIG. 1256, Pergamins; i ARM, LR 86, f. XXXv-XXXIIv.; *Recopilacion Reales privilegios...* Op. cit., pàg. 34-39; FONT OBRADOR, B. *450 aniversari...* Op. cit., pàg. 32-37.

resta de l'illa semblava difícil d'aturar, i d'aquí sortiran els primers conflictes amb la universitat, que vegé que aquesta concessió podia ocasionar un fort greuge a les oligarquies i als estaments de ciutadans i mercaders.

El 1526 ja hi ha un primer plet de la universitat del regne contra la d'Alcúdia sobre la imposició de «cueros y baranas», que degué sorgir sobre el dret de segell que gravava les teles. Tant el Gran i General Consell com els jurats varen protestar davant la cort reial perquè les franqueses dels alcudienens sols fossin vàlides al seu poble i no en tot el regne. El rei, el 16 de juliol, des de Granada, es pronuncià a favor que es complissin per part d'universitat i Gran i General Consell els privilegis i franqueses atorgats a Alcúdia, i que aquests no sols siguin vàlids a la seva ciutat —de Mallorca— sinó en tot el regne.¹⁸ El 1527 hi tornà a haver plet i el rei, en assabentar-se'n, manà que li fos enviada una còpia del procés i documents per ambdues parts, perquè ell junt amb el seu consell personal s'hi pogués pronunciar i que, mentre, es fes un sobreseïment per un període de quatre mesos.¹⁹

El 1528 hi ha un procés jurídic de la universitat del regne contra la d'Alcúdia sobre l'execució del dret d'imposició.²⁰ El 10 de setembre de 1528 al Gran i General Consell es discuteix «sobre lo procés ordit entre aquesta universitat y los de Alcúdia sobre la immunitat que demanen fora de Alcúdia en la present Ciutat y altres llochs del present Regne»²¹ i constaten que l'han perdut en la sentència. En el mes d'octubre el Gran i General Consell elegí Nicolau Penedès per anar a representar la universitat davant el rei i contra la causa d'Alcúdia, dotant-lo amb 30 ducats.²² Les sentències del rei sempre donaren la raó a Alcúdia. Pel novembre, el rei confirma i mana que es facin complir les sentències anteriors de Valladolid, Toledo i Granada²³ legalitzant «la franquesa de tots los drets».

El 1529, la universitat manté judici amb Guillem Sureda sobre la conducció de les imposicions d'Alcúdia i Pollença²⁴ i en el mes de juny el rei vol que s'acabi el conflicte obert des del 1526 que hi havia en relació als cueros i baranas entre síndics d'Alcúdia contra la ciutat de Mallorca i el col·lector de pells de ciutat, sobre la sol·licitud de restituir pignoracions fetes per un alcudienec, fent complir les franqueses i pragmàtiques del regne.²⁵

No és fins el 1538 que la universitat del regne torna a emprendre plet contra la d'Alcúdia per la franquícia dels drets²⁶ i el rei, un cop assabentat del fet, mana al lloctinent, Felip de Cervelló, que hi interfereixi per tal que les dues parts enfrontades arribin a una entesa, abans que s'hagi de remetre l'assumpte al consell reial,²⁷ ja que la franquesa per ell atorgada és justa. El 1539 ambdues universitats entren en conflicte en relació a l'exempció d'imposts que té Alcúdia sobre el quint del vi.²⁸ Els alcudienens enviaren el síndic Pere

¹⁸ ARM, LR 86, f. LXXIV-LXXIII.

¹⁹ ARM, LR 86, f. CXV-CXI; i FONT OBRADOR, B. 450 aniversario..., *Op. cit.*, pàg. 53.

²⁰ ARM, Llibre *Índice de Processos de la Universitat 1416-1820*.

²¹ ARM, AGC 25, f. 10.

²² ARM, AGC 25, f. 12v.

²³ ARM, LR 86, f. CXXXI-CXXXII.

²⁴ ARM, Llibre *Índice de Processos de la Universitat 1416-1820*.

²⁵ ARM, LR 86, f. CLXVIIv-CLXVIIIv.

²⁶ ARM, Llibre *Índice de Processos de la Universitat 1416-1820*.

²⁷ ARM, LR 87, f. 158v-159v.

²⁸ ARM, Llibre *Índice de Processos de la Universitat 1416-1820*, Peça 7.

Osona i, passat l'estiu, el rei mana al lloctinent Cervelló que es respecti per part de la Cancelleria el privilegi del vi atorgat a Alcúdia pels seus predecessors.²⁹ A més a més, voldrà que li siguin enviats els privilegis anteriors per fer-los arribar a la Cancelleria i que es faci justícia, perquè la ciutat del regne havia presentat plet contra aquest privilegi.

Les ordres reials no seran gaire escoltades, pot ser que els alcudienes fessin negoci en no pagar per importacions i exportacions i després vendre-les en altres indrets de Mallorca a millor preu, i que fos això el que provocàs una aglomeració de plets. Així tenim el 1540 la universitat contra Alcúdia el dret del «forestero».³⁰ Alcúdia contra la universitat sobre «la franquícia de tots los drets», la universitat contra Alcúdia sobre el quint del vi, i fins i tot pel blat —que no es podia treure d'Alcúdia.³¹ Altra vegada el rei intenta fer de mitjançer el 1542 entre Alcúdia i el regne per les franquícies en l'exempció d'imposts³² i demanarà els documents pertinents a ambdues parts per poder dictaminar i fer justícia, tot i que en aquesta dècada no hi haurà més referències documentals.

L'ELECCIÓ DELS SÍNDICS FORANS

El rei, el 1523, havia manat que l'elecció de síndics i clavaris de la part forana es fes cada any a Alcúdia amb la participació permanent d'un alcudienc, però en els anys posteriors no hi ha cap referència documental a les actes del consell del Sindicat entre 1521 i 1529, i l'elecció dels síndics forans es produeix —en els anys on hi ha actes del consell del Sindicat de Fora— com sempre.³³

El 1559 els alcudienes determinaren enviar el batlle Miquel Soliveret per negociar amb el rei sobre l'extracció dels síndics forans.³⁴ El maig de 1560 arribà el batlle,³⁵ amb una carta de 8 de març de 1560 datada a Toledo per Felip II per mostrar al virrei Guillem de Rocafull, on curiosament s'expliquen els motius pels quals no s'havia complit anteriorment el privilegi.³⁶ Al document, Felip II mana que es compleixi el privilegi de l'elecció de síndics de la part forana a Alcúdia, que no s'havia fet des de la seva concessió. En aquesta carta reial hi ha copiades dues cartes anteriors, la concessió de 1523 i una de 7 d'octubre de 1524 a Valladolid en què es constata que Alcúdia havia enviat el síndic Joanot Fàbregues perquè el privilegi no s'havia complit, i com la provisió reial fou presentada al lloctinent general però no executada. Allò curiós del document és que, rere la còpia de les dues cartes anteriors, explica perquè l'elecció no es va fer a Alcúdia: «e com la dita provisió sia estada presentada al qui llevors era Lloctinent General y aquella obeïda, y no executada; perquè, segons diuhen, que lo dia de la extracció era dins breu temps, que sens perjuy de la Ciutat de Alcúdia, per aquell any la elecció y extracció es fes en la vila de Sineu, y axí diuhen fonch fet e per haver differit los de la dita Ciutat la Instància de la

²⁹ ARM, LR 87, f. 195v-196.

³⁰ El dret del foraster era un impost que gravava sobre les mercaderies que duïen els mercaders estrangers, que consistia en 12 diners per lliura d'entrada i 12 diners de sortida, el que suposava un 10% del total. A part s'havien de pagar els 10 diners per lliura corresponents al ventígal de la mercaderia.

³¹ ARM, Llibre *Índice de Procesos de la Universitat 1416-1820*, Peça 7.

³² ARM, LR 87, f. 219v-220.

³³ ARM, AH 4472.

³⁴ Llibre de determinacions del consell de la universitat d'Alcúdia 1558-1571, AMA, Sig. 9, f. 18v i f. 19-19v.

³⁵ Llibre de determinacions del consell de la universitat d'Alcúdia 1558-1571, AMA, Sig. 9, f. 23.

³⁶ *Recopilación de los reales privilegios...* Op. cit., pàg. 40-46; AMA, Pergamins, SIG. 1256; i ADM, MSI. /a 88.

execució de tot lo demundit, no se ha efectuat».³⁷ A més a més, devia ser molt humiliant per als altres pobles forans haver d'anar a fer l'elecció dels seus síndies allà on havien estat derrotats, i el governador no hi devia estar massa predisposat. La presència de representants alcudienes al Sindicat fa intuir que l'ordenança es devia conèixer, però no fou efectuada.

EL NOU ESTATUS ALCUDIENC

La concessió del títol de ciutat suposava per a Alcúdia pujar un esglaó jeràrquic dins el regne, però que no va suposar mai una equiparació a l'estatus de la capital del regne i única ciutat de l'illa major. De fet, si no fos per la seva situació estratègica i el fet de ser una plaça militar, Alcúdia hauria seguit com un poble de segon ordre dins la part forana, demogràficament, econòmicament i políticament.

El rei havia concedit el títol de ciutat a Alcúdia, i s'havien d'equiparar en teoria les condicions jurídiques i fiscals d'una ciutat a un poble que no gaudia d'una estructura ferma institucional ni d'una massa demogràfica important per poder aprofitar aquest estatus superior. Ciutat tributava de forma diferent com ho feia la part forana, tant pel que fa als impostos directes —2/3 parts per a ciutat i 1/3 per a la part forana en els talls i estims—, com als indirectes que graven un tant per cent sobre la transacció dels productes. Mitjançant els privilegis, els alcudienes intentaràn eximir-se entre 1525 i 1530 del pagament de les imposicions directes. El 1527 hi ha un procés judicial de la universitat del regne contra la d'Alcúdia per l'exempció que la segona pretenia dels serveis universals.³⁸ Aquesta qüestió no queda clara degut a la manca de documentació dels anys posteriors a la Germania, però a partir de 1530 Alcúdia segueix pagant en els estims i talles de la part forana en les mateixes proporcions en què ho havia fet durant tota l'edat mitjana.³⁹ tot i que el 8 de març de 1530 en el Gran i General Consell es consignen 56 lliures i 30 sous per pagar als jurats d'Alcúdia que els havien guanyat un plet sobre els talls de la part forana,⁴⁰ encara que pot ser pel volum del tall o per altres motius.

LES FRANQUÍCIES D'ALCÚDIA EN EL REGNAT DE FELIP II (1556-1598)

En la segona meitat de segle es potencia al regne de Mallorca des de la monarquia el conreu de la vinya i seguiran els conflictes relacionats amb el vectigal del vi. El 1556, en la regència de la princesa Joana, s'atorga a tot el regne una exempció d'imposts durant quinze anys del delme de les vinyes de nova plantació en els sis primers anys.⁴¹ I a la finalització d'aquest període Felip II el 1571 tornarà a concedir exempció del delme del vi

³⁷ *Recopilación de los reules privilegios... Op. cit.*, pàg. 45.

³⁸ ARM, Llibre de *Indice de Processos de la Universitat 1416-1820*, Peça 5, AH 5964-5967. Els drets universals eren uns drets percebuts per la universitat de Mallorca sobre la major part dels productes objecte de compra-venda —carn, pa, vi, teixits... sempre que generassin un contracte. Segons el diccionari de Todolí Ubaldo en el segle XVI aquests impostos anaven destinats a la Universal Consignació.

³⁹ Llibres d'Actes del Sindicat de Fora, pertanyents als anys 1513-1540, ARM, AH 4472 i 4473.

⁴⁰ ARM, AGC 25, f.50-50v.

⁴¹ ARM, LR 88, f. 191-193.

per quinze anys més.⁴² El 1564 Felip II ha de confirmar i ratificar al síndic alcudienc Bartomeu Maura els privilegis anteriors que s'han atorgat a Alcúdia.⁴³

En la dècada dels anys noranta del segle XVI tornarà a haver-hi uña revifada dels problemes. Felip II delega tots els processos dels assumptes del regne de Mallorca al Consell d'Aragó, que fa de tribunal d'apel·lació a les sentències recorregudes després que es pronuncii la Reial Audiència de Mallorca. Així es farà en el conflicte de les franqueses d'Alcúdia, que no serà acceptat des dels ressorts de poder del regne. El 5 de maig de 1591 trobam una sentència de la Reial Audiència sobre l'afirmació i la ratificació de «la franquesa de tots los drets», insistint que entre aquests hi ha el vectígal del vi, el vectígal de la mercaderia i altres, que pertanyen a la ciutat d'Alcúdia i que són vàlids per a tots els seus oriünds que hi resideixen.⁴⁴ Però el fet és que l'oligarquia dominant de Ciutat es veu molt perjudicada per aquesta mesura, sobretot als anys darrers del regnat de Felip II, perquè Alcúdia ja té una certa autonomia comercial refermada amb la presència de morbers⁴⁵ i, tenint en compte que és el major productor de vi de Mallorca, té exempcions d'imposts sobre el producte, i facilitat d'exportació, que bàsicament es produïx amb l'illa de Menorca. Segons Josep Juan Vidal entre Inca i Alcúdia es recaptava al darrer terç del segle XVI el 58% del delme del vi de tot Mallorca,⁴⁶ la qual cosa és un indicador bastant vàlid per a la universalitat de la seva aplicació, encara que pot variar per les exempcions que es fan a les vinyes de nova creació a partir de la segona meitat del segle. El delme del vi era l'únic impost que pagaven els productors alcudienecs sobre aquest producte i la superfície del cultiu de la vinya es degué incrementar per les exempcions de pagament de delme reial decretades els anys 1556, 1562, 1571, 1583 i 1593, que deixaven una vinya de nova creació a Alcúdia lliure de qualsevol tipus d'imposició.

Felip II ha de refermar a les autoritats del regne que es respecti el privilegi de «tots los drets» per part dels arrendadors o recaptadors dels impostos, que no veuen massa bé la disminució dels seus ingressos i que, a més a més, són els jutges executors de les diferents cúries menors de Mallorca.⁴⁷ En aquest sentit el fet que el tipus de Reial Audiència instaurada el 1571 no sigui la desitjada per les oligarquies dominants del regne hi degué desenvolupar un paper molt important, ja que els seus membres no eren mallorquins, tal com demanaven els jurats i el Gran i General Consell, sinó d'altres territoris de la Corona d'Aragó, i no hi tenien en principi un interès econòmic manifest.

El 1596 hi ha una sentència recorreguda al Consell d'Aragó per la qual aquest organisme confirma la franquesa.⁴⁸ I es documenta una altra sentència del Consell d'Aragó per la qual davant el conflicte entre Alcúdia i el regne es pronuncia a favor dels descendents dels alcudienecs que lluitaren a la Germania en favor del rei, ja que tenen —mentre que no canviïn de domicili— immunitat sobre el pagament de franqueses en el comerç.⁴⁹

⁴² ARM, I,R 90, f. 20v-24.

⁴³ *Recopilación de los reales privilegios... Op. cit.*, pàg. 46.

⁴⁴ *Recopilación de los reales privilegios... Op. cit.*, pàg. 63-66.

⁴⁵ Alcúdia gaudeix de 3 morbers anuals des de la seva concessió el 1590 per Felip II, que podien admetre embarcacions al moll sense haver d'esperar que vinguessin els de ciutat. ARM, I,R 91, f. 165-167; i *Recopilación de los Reales Privilegios... Op. cit.*, pàg. 48-51.

⁴⁶ JUAN VIDAL, J.; *El regne de Mallorca a l'època de Felip II. IV centenari de la seva mort 1598-1998*, UIB i Govern Balear, Conselleria d'Educació, Cultura i Esports, Palma, 1998, pàg. 53.

⁴⁷ ARM, I,R 91, f. 249-249v.; i *Recopilación de los reales privilegios... Op. cit.*, pàg. 66.

⁴⁸ AMA, SIGI, 3/1, s.f.

⁴⁹ ARM, I,R 92, f. 146-154.

Els únics impostos que s'han de cobrar als alcudienecs son els de «Sagell i affito», determinats per la concessió de la franquesa, i el 1595 Felip II mana a Agustí de Villanueva, que és el qui té per aquestes dates arrendada la cobrança del sagell, que llevi un total de 1.100 lliures per amortitzar a Alcúdia la construcció d'un convent de monges i que, quan el convent estigui acabat, ja podrà seguir cobrant.⁵⁰ Seguiran els problemes jurisdiccionals el 1599, en què els jurats d'Alcúdia reclamen als del regne que els retornin el dret de sagell que els han cobrat indegudament,⁵¹ i en la primera meitat del segle XVII hi haurà diversos processos amb Menorca referents als privilegis del vi.

⁵⁰ AMA, Pergamins, SIG 1256; i *Recopilacion de las reales privilegios...* *Op. cit.*, pàg. 53-54.

⁵¹ ADM, MSI. /a 49.